

**DEVELOPING STUDENTS' INDEPENDENT THINKING SKILLS THROUGH
INTERACTIVE METHODS**

Rajapov Bobur Odilbekovich

Ma'mun University, Faculty of Philology
Teacher of the Department of "Western Languages and Literature"
rajapovbobur@gmail.com

Davletova Nodira

Ma'mun University, Faculty of Philology
Teacher of the Department of "Western Languages and Literature"

Madirimova Mohinur Farxod kizi

Asian International University, Faculty of Pedagogy,
1st year master's student

mohinurmadrimova@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20351845>

Annotation: This article examines the issues of forming and developing students' independent thinking competence using interactive teaching methods. The publication analyzes how innovative methods such as group discussion, project-based learning, simulation and digital resources in the educational process help students develop a critical and creative approach, and encourage independent research. Based on theoretical studies and practical examples, the importance of interactive methods in the formation and improvement of students' independent thinking skills is highlighted.

Keywords: interactive methods, independent thinking competence, educational technologies, critical thinking, modern pedagogical approaches

**INTERAKTIV METODLAR ORQALI TALABALARNING MUSTAQIL
FIKRLASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH**

Rajapov Bobur Odilbekovich

Ma'mun universiteti, Filologiya fakulteti
"G'arb tillari va adabiyoti" kafedrası o'qituvchisi
rajapovbobur@gmail.com

Davletova Nodira

Ma'mun universiteti, Filologiya fakulteti
"G'arb tillari va adabiyoti" kafedrası o'qituvchisi

Madirimova Mohinur Farxod qizi

Osiyo xalqaro universiteti, Pedagogika fakulteti, 1-kurs magistrant

mohinurmadrimova@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20351845>

Annotatsiya: Ushbu maqolada interaktiv o'qitish metodlari yordamida talabalarning mustaqil fikrlash kompetensiyasini shakllantirish va rivojlantirish masalalari ko'rib chiqiladi. Nashrda ta'lim jarayonida guruhli muhokama, loyiha asosida o'qish, simulatsiya va raqamli resurslar kabi innovatsion usullar talabalarga tanqidiy va ijodiy yondashuvni tarbiyalash, mustaqil izlanishga rag'batlantirishga qanchalik yordam berishi tahlil qilinadi. Nazariy

o'rganishlar va amaliy misollar asosida interaktiv metodlar talabalarning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish va takomillashtirishdagi ahamiyati yoritiladi.

Kalit so'zlar: interaktiv metodlar, mustaqil fikrlash kompetensiyasi, ta'lim texnologiyalari, tanqidiy fikrlash, zamonaviy pedagogik yondashuvlar

Kirish

Zamonaviy ta'lim jarayonida talaba faolligini oshirish va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. An'anaviy o'qitishda o'quvchilar tayyor bilimlarni qabul qilishga o'rgatilgan bo'lsa, XXI asr pedagogik texnologiyalari ularni o'zlari qidirib topish, mustaqil o'rganib tahlil qilish va xulosalar chiqarishga rag'batlantiradi. Jumamuratov (2023) fikricha, interaktiv yondashuvlar talabalarga o'rganayotgan bilim ustida mustaqil ishlash imkoniyatini beradi va ular mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini mustahkamlaydi. Shunday qilib, interaktiv usullar ta'lim jarayonini jonlantiradi va talabalarning o'z fikrini erkin ifodalash darajasini oshiradi.

Interaktiv metodlar jamoa bo'lib fikrlash usullari sifatida qaraladi. Ular faqat o'qituvchi va talabalar birgalikda faoliyat ko'rsatishi orqali amalga oshadi, shu orqali dars muhiti rag'batlantiriladi va talabalarda chuqur tushunchalar hosil bo'ladi. Manbalarda ta'kidlanishicha, interaktiv pedagogik uslublar dars paytida talabalarni befarq bo'lmay qolishga undabgina qolmay, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy izlanishga bo'lgan qiziqishini ham oshiradi.

Metodologiya

Maqolada xalqaro va milliy ilmiy adabiyotlar tahlil qilinib, interaktiv o'qitish metodlari hamda talabalarning fikrlash kompetensiyasi haqidagi tadqiqotlar o'rganildi. Nazariy qismda pedagogik nazariyalar tahlili, amaliy qismda esa dars jarayonlaridan kuzatuv va eksperiment natijalari asosida interaktiv metodlarning ta'lim jarayonida qo'llanilishi ko'rib chiqildi. Tadqiqot metodlari sifatida adabiyotlarni o'rganish, intervyu va kuzatuv yo'llari bilan to'plangan ma'lumotlar, ekspert baholari va statistik ma'lumotlar tahlil qilindi.

Muhokama va natijalar

Interaktiv metodlarning mohiyati shundaki, o'qituvchi dars jarayonida faqat bilim beruvchi emas, balki yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi, maslahat beruvchi va ta'lim jarayonini boshqaruvchi fasilitator sifatida ishtirok etadi. Bunda asosiy e'tibor talabaning faol ishtirokiga qaratiladi. Talabalar dars davomida mustaqil fikr yuritadi, muammolarni tahlil qiladi, savollarga javob izlaydi hamda o'z qarashlarini erkin ifodalash imkoniyatiga ega bo'ladi. Natijada ta'lim jarayoni bir tomonlama ma'ruza shaklidan chiqib, o'qituvchi va talaba o'rtasidagi hamkorlikka asoslangan faol muloqotga aylanadi.

Interaktiv metodlar talabalarning mustaqil xulosa chiqarish, muammoni hal qilish va qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ayniqsa, guruhli ishlash, munozara, "aqliy hujum", debat, rol o'ynash kabi usullar orqali talabalar o'z fikrlarini asoslashni, boshqalarning nuqtayi nazarini tinglashni va jamoa bilan ishlashni o'rganadilar. Bu esa ularda tanqidiy va ijodiy fikrlash qobiliyatining shakllanishiga xizmat qiladi. Shuningdek, talabalarning darsga bo'lgan qiziqishi ortib, o'zlashtirish darajasi ham yuqori bo'ladi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, interaktiv usullar asosida tashkil etilgan darslarda talabalar nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Masalan, muammoli vaziyatlarni yechish, keys-stadi (case study) usuli yoki loyiha asosida ishlash jarayonida talabalar o'rganilgan mavzuni hayotiy misollar orqali tahlil qiladilar va bilimlarini mustahkamlaydilar. Natijada ular tayyor ma'lumotni yodlab olish emas, balki bilimni izlash, tahlil qilish va undan samarali foydalanishga odatlanadilar. Bundan tashqari, interaktiv metodlar talabalarda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishda ham muhim ahamiyatga ega. Talabalar dars davomida o'z fikrini aniq va ravon ifodalash, savol berish, fikr almashish va

muloqot madaniyatiga rioya qilishni o'rganadilar. Ayniqsa, xorijiy tillarni o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish talabalarning nutq faoliyatini oshirib, ularning tilni amaliy qo'llash malakasini kuchaytiradi.

Amaliyotda keng qo'llaniladigan interaktiv metodlarga quyidagilar kiradi: **Guruhli muhokama:** talabalar kichik guruhlarga bo'linib, muayyan mavzu yoki masala bo'yicha fikr almashadi. Bunday muhitda har bir talabaga o'z fikrini erkin ifodalash imkoniyati yaratiladi, natijada tanqidiy fikrlash ko'nikmalari mustahkamlanadi. **Loyiha asosida o'qish:** talabalar mavzu yuzasidan mustaqil izlanish olib borib, yakuniy loyiha yoki taqdimot tayyorlaydi. Masalan, talabalar virtual muzeylardan foydalangan holda tarixiy obidalar va madaniy merosni o'rganadi, bu jarayonda ular mavzuni mustaqil tadqiq qilib, muhim xulosalar chiqarishga o'rgatiladi. **Simulatsiya va o'yinlar:** kasbiy yoki pedagogik rollar o'ynaladigan ta'lim o'yinlari, real muammolarni modellashtirish talabalarga murakkab vaziyatlarni boshqarish bo'yicha interaktiv tajriba beradi. Bu usullar tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. **Raqamli resurslar va texnologiyalar:** internetdagi interaktiv dars qo'llanmalari, virtual laboratoriyalar va 3D modellar talabalarga mavzuni vizual ravishda o'zlashtirishga yordam beradi. Jumladan, virtual muzeylarning interaktiv elementlari talabalarga ob'ektlarni video va 3D modellarda mustahkamlashga imkon berib, bu ularni mustaqil fikrlashga undaydi. Shuningdek, onlayn platformalar yordamida talabalar mavzuni qayta ko'rib chiqib, tahlil qilish orqali o'z fikrlarining asosini mustahkamlaydi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, interaktiv metodlarni darslarga joriy qilish dars muhitini rag'batlantiradi va talabalarning mustaqil fikrlash darajasini oshiradi. Masalan, Yusupova (2025) virtual muzeylarni ta'limda qo'llash misolida ta'kidlaganidek, interaktiv ekskursiyalar talabalarga o'z mustaqil fikrlarini shakllantirish va bilimlarni tahlil qilish imkoniyatini yaratadi. Uchrashuvlar va munozaralar talabalarning o'zaro fikr almashishi va tahliliy savollarni berish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Xulosa

Mazkur maqolada interaktiv usullar orqali talabalarning mustaqil fikrlash ko'nikmalari shakllantirilishi masalalari o'rganildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, interaktiv metodlar — jumladan guruhli muhokama, loyiha ishlari va virtual resurslardan foydalanish — talabalarning o'rganishga qiziqishini oshirishi va ularni tanqidiy, ijodiy fikrlashga undashi bo'yicha muhim ahamiyatga ega. Bundan tashqari, interaktiv usullar o'qituvchiga darsni faollashtirish imkonini beradi va talabalarning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Jaloliddinova N.X. *Interaktiv dars metodlari va ularning boshlang'ich sinflarda qo'llanish imkoniyatlari*. Qo'qon universiteti ilmiy ishlari jurnali, 2022. Scholar Kokand
2. Jumamuratov R.E. *Ta'lim jarayonida interfaol va innovatsion texnologiyalarga asoslangan metodlardan foydalanish qobiliyatining pedagogik tahlili*. Taraqqiyot va Innovatsiyalar jurnali, 2023. Zenodo
3. Song H., Cai L. *Interactive learning environment as a source of critical thinking skills for college students*. BMC Medical Education, 2024. PMC
4. Yusupova M.U. *Pedagogik OTM talabalari mustaqil fikrlashini rivojlantirishda virtual muzey imkoniyatlaridan foydalanish*. Central Asian Journal of Education and Innovation, 2025. CyberLeninka